

Kunnanhallitus

10.04.2017

Dnro KH: 49 /00.04.00/2017

66 § LAUSUNTOPYYNTÖ MAAKUNTIEN RAHOITUSTA KOSKEVAN LAKILUONNOKSEN (HE 15/2017) TÄYDENTÄMISEKSI (SOTE- JA MAAKUNTAUUDISTUS) VM023:00/2017Kunnanhallitus 10.04.2017 § 66

Valtiovarainministeriö pyytää 10.3.2017 päivätyllä kirjeellään lausuntoa 2.3.2017 annetun maakuntien rahoitusta koskevan lakiluonnoksen täydentämisestä. Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että maakuntien rahoitusjärjestelmää käsiteltäisiin yhtenä kokonaisuutena, kattaen kaikki maakuntien vastuulle siirtyvät tehtävät.

Nyt eduskuntakäsittelyssä oleva maakuntien rahoitusta koskeva lakiehdotus sisältää tässä vaiheessa sosiaali- ja terveydenhuollon ja ympäristöterveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien rahoitusta koskevan sääntelyn. Tämän lisäksi annettuun hallituksen esityksessä kuvataan maakuntien tehtävien rahoitus maakuntalain 6 §:n mukaisissa tehtävissä, kuten alue kehittämisen ja rakennerahastotoiminnan, elinkeinojen edistämisen, alueiden käytön ohjauksen ja suunnittelun, maatalous- ja viljelijän tukihallinnon, maatalous- ja turkistarhayrittäjien lomituksen, vesivarojen käytön ja hoidon, vesien- ja merenhoidon, rakentamisen ohjauksen, kulttuuriympäristön hoidon, maakunnallisen identiteetin ja kulttuurin edistämisen, ympäristötiedon tuottamisen ja jakamisen tehtävät sekä maakunnille lain perusteella annettavat muut alueelliset palvelut.

Lisäksi esitysluonnoksessa ehdotetaan, että kunnille tai kuntayhtymille sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen toimitiloihin myönnettyjä valtionosuuksia ei ryhdytä perimään kunnilta tai kuntayhtymiltä takaisin sosiaali- ja terveydenhuollon perustamishankkeiden valtionavustusta koskevien säännösten perusteella (Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksista annettu laki, 733/1992), jos toimitilan käyttötarkoituksen, hallinnan tai omistusoikeuden muutos tai jääminen kokonaan pois käytöstä ei johdu kunnan tai kuntayhtymän vaikutuspiirissä olevasta syystä, vaan nimenomaan uudistuksen toimeenpanosta.

Lakiluonnoksen rahoituslaskelmat perustuvat vuoden 2017 tasoon ja kuvaavat tuoreinta mahdollista arviota maakuntien tulevasta rahoituksesta. Maakunnittaiset tulokset ovat kuitenkin herkkiä muutoksille päivitysten yhteydessä ja laskelmia tullaan siksi päivittämään ennen lopullisia vuoden 2019 rahoituslaskelmia.

Esityslistan oheismateriaalina on lausuntopyyntömateriaali ja luonnos Sievin kunnan lausunnoksi.

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Sievin kunnanhallitus antaa lausuntonaan Valtiovarainministeriölle maakuntien rahoitusta koskevan lakiluonnoksen täydentämisestä pöytäkirjan liitteenä nro 1 mukaisen lausunnon.

Päätös: Hyväksyttiin.

Lisätietoja: kunnanjohtaja Janne Tervo, 044 4883 200
janne.tervo@sievi.fi

Sievin kunnanhallituksen lausunto luonnokseen maakuntien rahoitusta koskevan lakiesityksen (HE 15/2017) täydentämiseksi

Esitysluonnoksen tarkoituksena on, että HE 15/2017 käsittelyn yhteydessä maakuntien rahoitusjärjestelmää voitaisiin käsitellä kokonaisuutena kaikkien maakunnan vastuulle siirtyvien tehtävien osalta. Maakuntien rahoitukseen vaikuttavat kuitenkin keskeisesti myös valinnanvapauslainsäädäntö ja monikanavarahoituksen purkamiseen liittyvät säädökset. Tämän vuoksi maakuntien rahoituksen riittävyyttä ja rahoitusmallin toimivuutta voidaan arvioida kokonaisuutena vasta, kun kaikki kokonaisuuteen liittyvät lainsäädännöt ovat tiedossa.

Maakunnan yleiskatteellinen rahoitus on määräytymisperusteistaan riippumatta kokonaisuudessaan maakunnan käytettävissä kaikkien sen lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. Mikäli tehtävien ja rahoituksen tasapaino (rahoitusperiaate) ei toteudu ja esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvun hillinnässä ei pystytä toteuttamaan rahoituslakiin sisällytettyä tavoitetta, maakunnan muiden tehtävien rahoitusta voidaan käyttää sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien rahoittamiseen. Osa maakunnille siirtyvistä muista tehtävistä on kuitenkin luonteeltaan viranomaistoimintaa, jolloin mahdollisuudet rahoituksen uudelleen kohdentamiseen ovat rajalliset.

Laskennalliseen yleiskatteeseen rahoitusjärjestelmään siirtyminen vähentää valtion ohjausmahdollisuuksia ja vastaavasti lisää maakuntien päätösvaltaa rahoituksensa käyttöön. Tämä on kannatettavaa, koska se vahvistaa maakuntien itsehallintoa ja lisää hyvän taloudenpidon mahdollisuuksia maakunnissa. Erillisrahoitettavien tehtävien rahoitus olisi kuitenkin maakuntien näkökulmasta läpivirtauserä, mikä puolestaan kaventaa maakunnan itsehallintoa.

Lakiluonnoksen mukaan maakunnan määrärahojen kohdentamisesta päätettäisiin lopullisesti osana valtion vuoden 2019 talousarvion valmistelua. Esitetty menettelytapa tarkoittaa, että maakunnan muiden tehtävien rahoituksen taso ei uudistuksen voimaantulovaiheessa perustu lainsäädäntöön, vaan siitä päätetään osana valtion vuoden 2019 talousarviovalmistelua. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että lopulliset päätökset rahoituksen tasosta tehtäisiin vasta syksyllä 2018, eikä maakunnilla tätä ennen olisi mahdollisuutta ennakoida muiden tehtävien rahoituksen määrää.

On epärealistista olettaa, että uudistuksesta johtuvat säästövaikutukset olisivat jo uudistuksen ensimmäisinä vuosina niin suuret, että säästöillä voitaisiin kattaa uudistuksen muutuskustannukset. Mikäli uudistuksesta aiheutuvia muutuskustannuksia ei korvata maakunnille, uudistuksen onnistunut toteuttaminen vaarantuu ja maakunnat käynnistävät varsinaisen toimintansa nykyistä rahoitusta alemmalta tasolta.

Muutuskustannukset tulee arvioida huolellisesti ja niihin tulee varata erikseen täysimääräinen rahoitus. Ilman riittävää muutuskustannusten resursointia maakunnille aiheutuu haasteita lakisääteisten palvelujen järjestämiseen.

Myös kunnille muutoksesta aiheutuvat kustannukset tulee korvata täysimääräisesti. Maakunnan muiden tehtävien laskennallisen rahoituksen määräytymisperusteet ovat riittävän yksinkertaiset ja selkeät. Laskenta on läpinäkyvää, sillä rahoituksen perusteena käytetään yleisistä tilastoista saatavia tietoja. Rahoituksen saajalla on mahdollisuus laskea valtionrahoituksensa määrä, mikä on keskeinen hyvän rahoitusjärjestelmän ominaisuus. Maakuntien rahoituksen määräytymisperusteet tulee tarkistaa sen jälkeen, kun maakuntien toiminta on käynnistynyt ja käytössä on tutkimus- ja tilastotietoa maakuntatason kustannuksia selittävistä tekijöistä. Esitetty muutos valtionavustusten takaisinperintään on erittäin tärkeä ja keskeinen uudistuksen laajuus huomiioon ottaen.

On tärkeää huolehtia siitä, että uudistuksen toimeenpanon seurauksena kunnilta tai kuntayhtymiltä ei peritä takaisin sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen toimitiloihin myönnettyjä valtionavustuksia, vaikka avustusta saaneiden toimitilojen käyttötarkoitus, omistus tai hallinta muuttuisi.

Koska kyseessä on iso uudistus, jonka kustannus- ja talousvaikutuksia on mahdoton täysin arvioida, on hyvä, että lainsäädäntö mahdollistaa yksittäisten poikkeustapausten huomioon ottamisen. Harkinnanvarainen korotus tulee esityksen mukaisesti rahoittaa valtion varoista, eikä korotusta saa rahoittaa kaikkien maakuntien rahoitusta vähentämällä. Uudistuksen edetessä tulee varmistaa, että kaikki kuntien ja maakuntien väliset ja toisiinsa kytkeytyvät laskennat tarkistetaan vastaamaan sekä toisiaan että siirtymähetken 1.1.2019 tilannetta. Maakuntien rahoituslaissa tällaisia ovat erityisesti 30-31 §.